

ВЯЛІКАЯ ПЕРАМОГА Ў НАШАЙ ПАМ'ЯЦІ ЖЫВЕ

(Віктарына па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны

1941 – 1945 гг. для 10 – 11 класаў)

У. У. Міхальчык,
настаўнік гісторыі і грамадазнаўства
Грынкаўскага дзіцячага сада – сярэдняй школы

Мэта: сістэматызацыя і паглыбленне ведаў вучняў аб гераічным мінулым Беларусі праз вывучэнне падзей Вялікай Айчыннай вайны.

Задачы:

- засяродзіць увагу на асноўных момантах гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і ўкладзе народаў Беларусі і саюзных рэспублік ў Вялікую Перамогу;
- садзейнічаць развіццю ў вучняў інтэлектуальных здольнасцей, лагічнага мыслення, пашырэнню іх кругагляду;
- садзейнічаць выхаванню разумення таго, што Вялікая Перамога з'яўляецца вынікам самаадданай працы ўсіх народаў Савецкага Саюза, іх грамадзянскай пазіцыі і гераізму, праяўленага падчас Другой сусветнай вайны.

Абсталяванне: насценныя карты з галоўнымі падзеямі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, 2 лямпы (ці іншы “сігнал”), гонг, бланкі з пытаннямі для 1 раўнда; бланкі для судзейскай калегіі (уяўляе сабой табліцу, слупкамі ў якой з'яўляюцца назвы каманд, а радкамі – пункты, набраныя камандай за першы раўнд, вынік; 2-гі раўнд, вынік; агульны вынік, месца).

Ход мерапрыемства

Вядучы: Добры дзень, дарагія сябры! Наша віктарына прысвечана асобам і падзеям самай жахлівай падзеі 20-га стагоддзя – Вялікай Айчыннай вайны. Час ужо паспеў зараўняць траншэі на палях, аднак ён бяссільны аслабіць памяць аб неварогаднай стойкасці і гераізме мільёнаў савецкіх людзей. Тая жудасная вайна кардынальна змяніла жыццё людзей, якія жылі ў Савецкім Саюзе. На фронт пайшла вялікая колькасць мужчынскага працоўнага насельніцтва краіны. А ў хаце засталіся іх жонкі, бацькі, дзеці, якім таксама было наканавана прайсці праз жудасны віхор тых страшэнных падзей...

Вядучы: Мы сабраліся сёння, каб пашырыць свой круггляд па гісторыі вайны, паспрабаваць свае сілы ў конкурсе ведаў, шчыра парадавацца

за тых, хто сённяя перамога, а ўдзельнікамі віктарыны будуць усе прысутныя. Але перад тым як мы пачнём наша інтэлектуальнае спаборніцтва, дазвольце мне распавесці пра асноўныя правілы паводзін падчас гульні.

Асноўныя правілы паводзін падчас гульні:

1. З павагай адносімся адзін да аднаго.
2. Любая думка заслугоўвае увагі.
3. Пакуль адзін гаворыць, усе яго слухаюць.
4. Аб сваім жаданні выказацца гаворым з дапамогай паднятай рукі.

Асноўныя этапы гульні: віктарына будзе складацца з 2 тураў: “Згодны – не згодны”, “Мы – эрудыты гісторыі Вялікай Айчыннай вайны”. Але перш чым мы пачнем, камандам неабходна прадставіцца, вызначыць капітана і свой дэвіз.

Прадстаўленне каманд:

Каманда “5+1” (11 клас)

Каманда “Разам – мы моцныя” (10 клас)

Вядучы тлумачыць правілы першага тура віктарыны.

Вядучы: За права каманды пачаць гульнію паводзіцца першы тур пад назвай “Згодны – не згодны”. Камандам будуць дадзены бланкі са сцвярджэннямі аб падзеях на ўсіх франтах вайны, на якія ад іх патрабуецца даць правільны адказ (ці згодны яны з імі або не). За кожны правільны адказ – 1 бал, максімальная колькасць балаў – 15 (Дадатак)

Вядучы: А пакуль судзейская калегія падлічвае балы, набраныя кожнай з каманд, правядзём невялікую віктарыну з балельшчыкамі. Паважаныя балельшчыкі, вам таксама будуць прапанаваны пытанні па гісторыі Вялікай Айчыннай вайны з варыянтамі адказу, а ваша задача – правільна на іх адказаць.

Пытанні для балельшчыкаў

1. Якую фразу прамаўлялі фашысты, здаючыся ў палон?
 - Гебельс кранты!
 - Боршан каюк!
 - Гітлер Капут!
 - Мы ад Шцірліца!
2. Кім быў Рыхард Зорге, які атрымаў пасмяротна званне Героя Савецкага Саюза?
 - Рускі разведчык
 - Камандзір партызанскага атрада
 - Лётчык-выпрабавальнік
 - Канструктар танкаў
3. Хто з пералічаных быў чатырохразовым Героем Савецкага Саюза?

- Жукаў
 - Кажадуб
 - Будзённы
 - Пакрышкін
4. Якая краіна была вызвалена савецкімі войскамі пасля ўзяцця Берліна ў 1945 г?
- Чэхаславакія
 - Польшча
 - Румынія
 - Балгарыя
5. Як заканчваецца крылаты выраз, які актуальны і ў нашы дні: «Узнагарода...»
- Прыбыла своєчасова
 - Знайшла героя
 - Уцякла ад баязліўца
 - Алюбавала героя
6. Песня «Дзень Перамогі» прынесла гэтаму кампазітару заслужаную славу і прызнанне. Назавіце яго:
- Тухманаў
 - Блантэр
 - Салаўёў-Сядой
 - Тарывярдзіеў
7. Калі быў узняты Сцяг Перамогі над Рэйхстагам у Берліне?
- 9 мая
 - 1 мая
 - 8 мая
 - 30 Красавіка
8. Якому палкаводцу народ прысвоіў ганаровае званне «Маршала Перамогі»?
- Маліноўскаму
 - Коневу
 - Жукаву
 - Ракасоўскаму
9. Назавіце лётчыка-касманаўта, які сваё першае званне героя Савецкага Саюза атрымаў у 1944 годзе?
- Юрый Гагарын
 - Рыгор Берагавы

- Герман Цітоў
- Рыгор Грэчка

10. На якой рацэ ў 1945 году сустрэліся савецкія і амерыканскія салдаты?

- Эльба
- Рэйн
- Нёман
- Місісіпі

Вядучы: А пакуль вядзецца падлік балаў, я прапаную камандам паслухаць цікавую інфармацыю. Сярод шматлікіх відаў мастацтва сатырычная літаратура займае асобае месца. Яна з даўніх часоў з'яўляецца важнейшым сродкам грамадскага ўздзеяння. Дасціпны жарт, меткі верш, выкрывальны фельетон, востры подпіс пад малюнкамі – гэта якраз тыя творы, якія заўсёды выклікаюць у чытача вялікую цікавасць і да якіх ён ніколі не застаецца аб'якавым. Сатырычнае слова, прызначанае выкрываць і біць, заўсёды дасягае сваёй мэты, бо насмешкі, як адзначаў М.В. Гоголь, баіцца нават той, хто ўжо нічога на свеце не баіцца.

Адной з найбольш цікавых і значных старонак гісторыі савецкай сатыры з'яўляецца разнастайная па змесце і багатая ў сэнсе выкарыстання мастацкіх сродкаў сатырычная літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Ваенная сатыра стала важнай састаўной часткай у агульным працэсе мастацкай творчасці савецкіх пісьменнікаў, якія ва ўмовах смяротнай барацьбы з ворагам узялі на сябе вялікую і адказную задачу – дапамагчы падняць і павесці народ на ворага.

Беларуская сатырычная літаратура ваенных гадоў наглядна даказвае, што толькі пры наяўнасці непарыўных сувязей з жыццём літаратура адпавядае свайму высокаму прызначэнню і служыць на карысць перадавому чалавецтву, з'яўляецца вострай зброяй уздзеяння. Менавіта ў такой ролі выступала савецкая сатыра ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны.

Беларускія пісьменнікі з першых жа дзён вайны ўключыліся ў агульную барацьбу савецкага народа з захопнікамі. Яны стварылі многа выдатных мастацкіх твораў, якія трывала увайшлі ў скарбніцу здабыткаў нашай культуры. Іх мужнае і праўдзівае слова даходзіла да шырокіх народных мас. Яно гучала са старонак газет "Правда", "Известия", "Красная звезда", "Труд", "За Советскую Беларусь", "За свободную Беларусь", "Савецкая Беларусь", "Раздавім фашысцкую гадзіну" і інш.

Беларуская сатыра ў гады Вялікай Айчыннай вайны распаўсюджвалася галоўным чынам праз сатырычны лісток "Партызанская дубінка" і асабліва

праз сатырычную газету "Раздавім фашысцкую гадзіну". Тут была надрукавана пераважная большасць фельетонаў, жартаў, баек, сатырычных вершаў беларускіх пісьменнікаў, напісаных у той час. І вось некаторыя прыклады сатырычных вершаў:

Тут ратунку не відно,
Фрыц дарма чупрыну рве:
Калі зад пайшоў на дно,
Не ўтрымацца галаве.

Калі ласка! Вам кватэры?
Ад сяла і да сяла
Для салдат і афіцэраў
Бура снегу намяла.
У кватэрах снежных чыста
Спецыяльна для фашыстаў.
Ў век не выйдзе з тых кватэр
Ні салдат, ні афіцэр.

Вядучы: Балы падлічаны, каманды атрымалі хвіліначку рэлаксацыі, а зараз мы пераходзім да 2-га тура нашай віктарыны, які называецца "Мы – эрудыты гісторыі Вялікай Айчыннай вайны". Адною з самых папулярных інтэлектуальных тэлевізійных віктарын з'яўляецца "Свая гульня". Наш 2-гі тур будзе ў нечым напамінаць гэтую гульню. На дошцы вы бачыце 5 раздзелаў па 5 пытанняў у кожным. Любое пытанне тэмы мае сваю колькасць балаў – ад 10 да 30 балаў. Чым вышэй колькасць балаў за пытанне, тым яно больш складанае. Капітан выбірае раздзел і колькасць балаў за пытанне, пасля чаго яно зачытваецца ўслых. Дзецца 30 секунд на абмеркаванне, пасля гэтага капітан можа падняць "сігнал" і адказаць на яго. У выпадку правільнага адказу балы залічваюцца на рахунак каманды, а капітан атрымлівае права выбраць наступнае пытанне. Калі ж адказ няправільны, то каманда – саперніца мае права адказаць на яго. Калі на працягу наступных 5 секунд ніхто на яго не адказаў, вядучы робіць гэта сам, а наступнае пытанне выбірае капітан каманды-саперніцы. 2-гі раўнд працягваецца да таго часу, пакуль не будуць дадзены адказы на ўсе пытанні.

Пытанні тура "Мы – эрудыты гісторыі Вялікай Айчыннай вайны"

1 раздзел "Лічбы на сэрцы" (Што стаіць за гэтымі лічбамі?)

1. Яе працягласць склала 1418 дзён і начэй. Аб чым ідзе гаворка? (Вялікая Айчынная вайна)

2. Яе працягласць дакладна складала 872 дні, але ва ўсіх падручніках напісана лічба 900. Аб чым ідзе гаворка? (блакада Ленінграда, 8 верасня 1941 – 27 студзеня 1944 г.)
3. Чатыры штыкі абеліска Кургана Славы пад Мінскам азначаюць... (Колькасць франтоў, якія ўдзельнічалі ў вызваленні Беларусі)
4. Яе працягласць склала 200 дзён. Аб чым ідзе гаворка? (Сталінградская бітва)
5. Яе працягласць склала 1100 дзён і начэй. Аб чым ідзе гаворка? (акупацыя сталіцы Беларусі – г. Мінска)

2 раздзел “Падзеі, даты...” (Пытанні па храналогіі Вялікай Айчыннай вайны)

1. Вызваленне Беларусі пачалося ў ... (1943 годзе)
2. У канцы 1939 года савецкія хлопчыкі спявалі: “Спасибо Яшке Рибентропу, что прорубил окно в Европу”. Пра якую падзею яны спявалі? (пакт Молатава - Рыбентропа)
3. З незвычайнай прамовай, якая пачыналася са звароту: “Браты і сёстры...” выступіў 3 ліпеня 1941 года (І. В. Сталін)
4. Для палякаў гэты дзень з’яўляецца “днем сібірака”, для беларусаў – “днём уз’яднання”. Аб чым гэта? (17 верасня 1939 года – уз’яднанне Заходняй Беларусі і БССР)
5. 6 лістапада 1944 года на ўрачыстым пасяджэнні Маскоўскага савета дэпутатаў і працоўных І. В. Сталін гэтым выразам ахарактарызаваў колькасць найбуйнейшых аперацый, праведзеных у 1944 годзе савецкай арміяй і флотам (“Дзесяць сталінскіх удараў”)

3 раздзел “Асобы” (Гістарычныя дзеячы перыяду Вялікай Айчыннай вайны, якія пакінулі свой след у гісторыі Беларусі)

1. Герой Савецкага Саюза, ён стане “ворагам” у ліпені 1941 года пасля акружэння войскаў Заходняй асобай ваеннай акругі і будзе расстраляны. Аб кім ідзе гаворка? (Дз. Р. Паўлаў)
2. Бліскучая палітычная кар’ера гэтага будучага лідара Савецкай Беларусі пачалася з арганізацыі падпольнай групы вучняў 10 “А” класа, у якім ён быў класным кіраўніком. Аб кім ідзе гаворка? (П. М. Машэраў)
3. Гэты савецкі ваеначальнік быў самым маладым генералам арміі і самым маладым камандуючым фронту за ўсю гісторыю савецкіх Узброеных сіл. Ён назаўсёды ўпісаў сваё імя ў пантэон вайсковай славы Беларусі тым, што камандаваў Трэцім Беларускай фронтам летам 1944 года. Аб кім ідзе гаворка? (І. Д. Чарняхоўскі)

4. Вялікая Айчынная зрабіла яго героем і самым вядомым беларускім партызанам. У першыя дні яго атрад нанёс ворагу такія страты, што ў Суражскім раёне немцы вывесілі каля дарог аб'явы: “Небяспечна! Партызанская зона”. Аб кім ідзе гаворка? (М. П. Шмыроў)
5. У даваенны час (1926 – 1931 гг.) гэты савецкі палкаводзец выкладаў дапрызыўную падрыхтоўку ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Аб кім ідзе гаворка? (Г. К. Жукаў)

4 раздзел “Гераізм” (Подзвіг народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны)

1. За гады Вялікай Айчыннай вайны імі сталі каля 11600 чалавек (Героямі Савецкага Саюза)
2. Нягледзячы на тое што Настасся Фамінічна Купрыянава не ваявала, яна стала ўвасабленнем подзвігу беларускай жанчыны-маці ў гады вайны. Які герічны ўчынак яна здзейсніла? (Адправіла на вайну 5 сыноў, якія ўсе загінулі)
3. 17 гадзін вёў няроўны бой 30 чэрвеня 1944 года ў Барысаве экіпаж танка Т-34 пад камандаваннем Паўла Мікалаевіча Рака. У выніку былі падбіты 2 варожыя танкі, знішчана камендатура і штаб, вызвалены 200 савецкіх палонных. Экіпаж танка загінуў у няроўным баі. Як быў ушанаваны подзвіг танкістаў савецкім урадам? (Прысвоена пасмяротна званне Герояў Савецкага Саюза)
4. Які подзвіг у гады вайны здеснілі супрацоўнікі Усесаюзнага інстытута раслінаводства ў Ленінградзе? (Стварылі ўнікальную калекцыю збожжавых культур, 28 супрацоўнікаў загінулі, абараняючы яе)
5. “Дзякую вам, Марыя Васільеўна, за ваш клопат аб бранятанкавых сілах Чырвонай Арміі. Ваша жаданне будзе выканана, прыміце маё прывітанне. Вярхоўны Галоўнакамандуючы Іосіф Сталін”. За што дзякаваў савецкі лідар Марыю Акцябрскую ў 1943 годзе? (Жанчына пасля смерці мужа вырашала прадаць рэчы і на свае грошы пабудаваць танк).

5 раздзел “Абарона” (Абарончыя баі на тэрыторыі Беларусі летам 1941 года і ўсё, што з гэтым звязана)

1. Імператар Свяшчэннай рымскай імперыі Фрыдрых I не ведаў, што паўплывае на падзеі Другой Сусветнай вайны. Якім чынам ён гэта зрабіў? (План “Барбароса”)

2. Імя Івана Флёрава асацыіруецца з абарончымі баямі лета 1941 года ў Беларусі, горадам Оршай і першым выкарыстаннем гэтага віду зброі (14 ліпеня 1941 года, “Кацюшы”)
3. У дні абароны Мінска 26 – 28 чэрвеня 1941 года воіны стралковай дывізіі шырока ўжывалі “кактэйль Молатава”. Што гэта за незвычайны напой? (Бутэлькі з гаручай смессю)
4. У пачатковы перыяд Вялікай Айчыннай вайны Іосіф Сталін назваў гэты горад “беларускім Мадрыдам”, параўноўваючы гераізм яго абаронцаў з гераізмам байцоў рэспубліканскай Іспаніі. Што гэта за горад? (Магілёў)
5. У 1941 годзе ў забеспячэнні Чырвонай арміі харчаваннем узніклі вялікія цяжкасці. Камандаванню давялося звярнуцца за парадамі да былога інтэнданта расійскай імператарскай арміі. Ён даў наступны рэцэпт выйсця з цяжкага становішча: “Армію выратуюць тры “с”:
спірт, сала і ...” (сухары)

Падвядзенне вынікаў, узнагароджанне

Вядучы: Закончана віктарына і наша з вамі падарожжа ў свет гісторыі. Мы віншуем пераможцаў. Гульня закончана, але працэс пазнання працягваецца, і ў вас наперадзе яшчэ шмат чаго невядомага. Удачы, здароўя і шчасця вам!!

Дадатак

1	Другая сусветная вайна скончылася 2 верасня 1945 года?	так
2	Агульная лічба нямецка-фашысцкіх войскаў, сканцэнтраваных супраць СССР у чэрвені 1941 года складала 190 дывізій (5,5 млн. чалавек)?	так
3	Аперацыя “Баграціён” завяршылася вызваленнем Беларусі ў канцы ліпеня 1944 года?	не
4	План “Барбароса” прадугледжваў каланізацыю Беларусі, высяленне і вынішчэнне яе насельніцтва?	не
5	Тэрмінам “халакост” называюць генацыд не толькі яўрэяў, але і цыганаў у гады Другой сусветнай вайны?	не
6	Мінск быў акупіраваны нямецкімі войскамі праз месяц пасля пачатку Вялікай Айчыннай вайны?	не
7	Кодавая назва плана вызвалення Чырвонай арміяй Беларусі восенню 1943 г. – “Тайфун”?	не
8	Мінск 3 ліпеня 1944 года быў вызвалены танкавымі часцямі Трэцяга Беларускага фронту?	так
9	За гады Вялікай Айчыннай вайны Героямі Савецкага Саюза сталі 444 беларусы?	так
10	Дагавор аб сяброўстве і межах паміж Германіяй і Савецкім Саюзам быў заключаны 23 жніўня 1939 года?	не
11	Другая сусветная вайна пачалася 22 чэрвеня 1941 года?	не
12	Брэсцкая крэпасць стала Крэпасцю-героём ў 1965 годзе?	так

13	Адзіны ў свеце лётчык, які здзейсніў 4 паветраныя тараны і застаўся ў жывых, Барыс Іванавіч Коўзан. Яго першы таран адбыўся падчас абарончых баёў за Гомель?	так
14	У выніку наступлення Чырвонай Арміі восенню – зімою 1943 – 1944 гг. поўнасьцю ці часткова былі вызвалены 36 раённых і 2 абласныя цэнтры Беларусі?	так
15	Дамоўленасць паміж лідарамі СССР, Вялікабрытаніі і ЗША аб членстве БССР у ААН была дасягнута на Тэгеранскай канферэнцыі?	не